

ELŐFIZETÉSI ÁRA		FŐSZERKESZTŐ		SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:	
EGÉSZ ÉVRE	12.— K.	NEGYED ÉVRE	3.— K.	BUDAPEST, IV., (BELVÁROS) MOLNÁR-UTCA 33.	
FÉLÉVRE	6.— K.	EGYES SZÁM	—60 K.	TELEFON 108—00.	
				HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT	

Írói díj 8 oldalas nyomtatott ívenként 35 K.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Rendelet a Káliumsókról.

Káliumsó még nincs ugyan hazánkban, de a pénzügyminisztérium hangyaszorgalmu bányahatósági főosztálya máris kidolgozta a káliumsókról szóló 1911. évi VII. t.-c. végrehajtására vonatkozó utasítást.

Azaz, hogy van, vagy még szabatosabban: kell lennie kálisóknak hazánk területén. Megállapították ezt jeles bel- és külföldi geológusok, de épen úgy, mint a petróleummal, nem volt eddig szerencséje a kutatásnak. Talán a kutatási tevékenység serkentése is a cél, mikor a kálimonopoliumnak a gyakorlati életben leendő kereteit megállapítja a pénzügyminisztérium, hogy ebben a par excellence agrikultur államban a mezőgazdaságra oly enormis lendületet jelentő kálisókat felkutassuk és a közgazdasági forgalomba behozzuk.

Az alábbi rendelettel jó munkát végzett a pénzügyminisztérium. Az érvényben levő törvényekkel és az általános osztrák-bányatörvény rendelkezéseivel teljes összhangban dolgozta ki e rendeletet mely a bányatörvény 3%-át réspektálva a timsót kiveszi a monopolium alól. Ezentul külön nyilvántartást fognak vezetni a bányakapitányságok a sókra irányuló kutatásokról és bányaművekről. Figyelemreméltó, hogy aki felkutatta a kálisót, nem nyer egyben tulajdont is rá. Csak áthatalnia szabad a sótelepen, a közben termelt káli ennek államtulajdoni jellegéből következőleg az állam tulajdona marad. Hanem megindul az eljárás a feltáró mű állami átvételére, esetleg a kiaknázás jogának a kutató részére való átruházására, ez utóbbit azonban nem követelheti a kutató. Szabályozza a rendelet 7%-a az átvétel körüli eljárás mikéntiségét. A rendelet inkább konstatálja, mintsem szabályozza a sókra irányuló bányászkodás és más bányászati ágak ütközésének lehetetlenségét s teszi ezt azon tudományos alapigazságból kiindulva, hogy ahol sóelőfordulás van, ott legfeljebb csak petroleum vagy földgáz van s ezek már is állami monopolium tárgyai. A kőbányászatra viszont utal a bt. 125 %-ára. Egyéb kutatások tekintetében pedig statuálja azt, hogy ennek korlátozásáért s megszüntetéséért kártalanítás nem jár.

Az egyes sóterületek illetékességi körzetének megállapítása után szól a rendelet arról, hogy a kálibányaművek mit tartozzanak bányahatósági ellenőrzés és felügyelet szempontjából eszközölni s viszont a bányahatóságokra nézve is állít fel korlátokat, hogy minden gyámkodástól mentes működést biztosítson.

A kősó és kálisóbányászat különyszerű jogállását is konstatálja a rendelet, mi végből elrendeli, hogy ehelyütt a bányászkodás bármily stádiumában nincs helye üzemi kényszernek, nincs szükség értékesítési engedélyre, de természetesen bányatelekönnyvezésnek sincs helye, se összesítésnek, se bányaeladarabolásnak, mert hiszen a sóbányászatnál bányaadomány nincs. Míg segédvájások és megyetárnák a sóbányák területén is engedélyezhetők lesznek, persze a sóbányászat háborítlanságának kellő biztosítása mellett, addig szolgálmi jogok nem lesznek alapíthatók a sóbányászat terhére.

A rendelet szó szerinti szövege különben a következő:

1. §.

A (Chlornatrium) tekintetében meglévő a-monopoliumot a káliumsókra, mindazokra is kiterjeszti, melyek egyes be-tengeröblök sós aglujából lerakódás, illetve kij-dés útján többnyire (az eddigi tapasztalás szerint) sóval együtt jöttek létre.

A „káliumsók” gyűjtő elnevezés alatt tehát nemcsak szorosabb értelemben vett tiszta (csak káliumfém-tartalmazó) káliumsókat, amilyen pl. a tiszta állapotban csak gyéren előforduló Szilvin (Chlorkálium) kell érteni, hanem ezeken kívül egyes más sókat, különösen magnésiumsókat, borsavas sókat, vagy ezekkel közös településben netalán előforduló más egyéb sókat is, amelyek többnyire káliumot tartalmaznak s amelyek a származás és az előfordulás azonosságánál, valamint a vegyi összetétel hason-szerűségénél fogva egy s ugyanazon anyagcsoportba tar-tozóknak kell minősíteni. (T. L. §.)

A T. által állami bányamonopólium tárgyává tett káliumsók előfordulása hazánkban eddig még ismeretlen; külföldi, különösen németországi előfordulások szerint a káliumsók ismertebb alakjai a következők:

1. Karnallit = $Kl\ Cl + Mg\ C_2 + 6\ H_2\ O.$
2. Kainit = $K\ Cl + Mg\ S\ O_4 + H_2\ O.$

3. Szilvin = KCl .

4. Szilvmit = Szilvin és a kősó keveréke.

5. Kizerit = $MgSO_4 + H_2O$.

6. Keménysó + a kősó, a szilvin és az anhidrit keveréke.

7. Polihallit = $2CaSO_4 + K_2SO_4 + MgSO_4 + 2H_2O$.

8. Boracit vagy Stassfurtit = $2Mg_3B_2O_{10} + MgCl_2$.

De nem minden káliumsó az állami bányamostóplium tárgya. Jelesül nem terjed ki a T. hatálya a természetben előforduló káliumsóra, mert a bányatörvény 3. §-a a timsót a szabad bányászkodásra fentartott (bányaszabad) ásványok közé sorozza s mert a T. csak azon sok államosítást veszi célba, melyek egyes beszáradt tengeröblök sós anyagugjából lerakódás, illetve kijegecedés után a kősóval együtt jöttek létre.

A természetben előforduló timsó egészen más eredetű lévén, nem tartozik a T. értelmében az állam részére fentartott ásványok körébe.

2. §.

A T. 2. §-a szerint a kősóra vagy káliumsóra irányuló kutatási munkálatok megkezdéséről az illetékes elsőfokú bányahatóság (bányakapitányság, bányabiztosság) haladéktalanul jelentést kell tenni.

A jelentésbe felveendő:

1. a kutatási terület megjelölése (megye, vidék);
2. a földbirtokos neve és lakóhelye;
3. a kutatási munkálatok mibenlétének leírása.

Ha a kutatási munkálatokat az állam átruházott jogán (T. 3. §.) más végzi, a kutatásra jogosult a munkálatok megkezdését az illetékes pénzügyi hatóságnak (pénzügyigazgatóságnak) s amennyiben kutatás helye valamely állami sóbányamű közelében fekszik, az illető m. kir. só-bányahivatalnak is bejelenteni köteles.

3. §.

A bányakapitányság a kősó- és a káliumsó-kutatásokról, ugyszintén kősó- és káliumsó-bányaművekről külön nyilvántartást vezet.

1. A „kősó- és káliumsó-kutatások könyvé”-be, amelyben minden kutatási vállalat számára külön lapot kell nyitni, feljegyzendő:

1. a kutató (kincstár vagy a törvény 3. §-a szerinti átruházás esetében a magánkutató) neve (cége), lakóhelye (székhelye);
2. a meghatalmazott egyén (hivatal) neve (címe) és lakóhelye (székhelye);
3. a kutatás megkezdéséről szóló jelentés beérkezése, nek időpontja és iktatói száma;
4. a kutatás megkezdésének ideje, a kutatási munkálatok mibenlétének megjelölése;
5. a kutatási terület megjelölése (megye, járás, község, dűlő, vidék);
6. a kutatások bányahatósági ellenőrzésére, a végzett

kutatási munkálatokra, a kutatási munkálatok eredményére stb. vonatkozó megjegyzések.

II. A „kősó- és káliumsó-bányaművek nyilvántartási könyvé”-ben, ahol minden bányamű (bányatelep) számára külön lapot kell nyitni, feljegyzendő:

1. a bányaművelő (kincstár vagy magánvállalkozó) neve (cége) és lakóhelye (székhelye);
2. a meghatalmazott egyén (hivatal) neve (címe) és lakóhelye (székhelye);
3. a bányamű fekvése (megye, járás, község, dűlő, vidék);
4. a bányamű jellege (kősóbánya, káliumsóbánya, egyes sóbánya);
5. a föfeltárási mű (akna, tárna) neve;
6. a bányaműnél létező üzemi épületek és géberendezések, valamint a netán létező bányászati segédművek;
7. megjegyzések, különösen az előfordult üvezetésebb események, tárgyalások, bányarendészeti és hiúttető intézkedések stb.

Mihelyt a kősó- vagy káliumsó-kutatásban a sótermelés és a forgalombahozatal megkezdődött, az illető kutatómű kősó- és káliumsó-bányaművek nyilvántartási könyvébe vezetendő át.

4. §.

A kősó vagy a káliumsó bányászásának (termelés, forgalombahozatal) megkezdéséről a bányaművelő (kincstár vagy magánvállalkozó) a bányahatósághoz azonnal jelentést tenni köteles.

Ehhez a jelentéshez a bányatörvény 50. §-ában előirt mértékarány szerint készült térkép is csatolandó, amelyen ki kell tüntetni a bányaművelés területének külszínét és a bevájások fekvését.

E térkép a bányahatóság térképgyűjteményében helyezendő el.

Új bevájás létesítésekor a térképet bányaművelő megfelelően kiegészíteni köteles.

5. §.

A T. 4. §-ában foglalt általános rendelkezés értelmében a kősó- és a káliumsó-bányászatról általános bányatörvénynek különösen a következő fejezetekben és szakaszokban foglalt rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni:

1. a bányatörvény első fejezetében foglalt általános határozatok közül bányatörvény és más törvények közötti viszonyt megállapító 2. §-t, a bányajogositványok szerzésére való képességről szóló 7. és 8. §-okat, az állam bányászati vállalatának a törvényhez való viszonyát megállapító 12. §-t;

2. a kutatásról szóló második fejezetben foglalt rendelkezések közül csak a kutatási filalmakat és korlátozásokat meghatározó 17—18. §-okat;

3. a teleknek és víznek bányászati célokra való átengedéséről és a bányakárok megtéréséről szóló negyedik fejezetből: a) a telek átengedéséről és a bányászati kisajátítási eljárásról szóló 98—103. §-okat azzal, hogy a telekhasználat kérdése a törvény 2. §-a értelmében mindenkor

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, preciziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(B/2268/702/685/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

még a kutatási munkálatok megkezdése előtt tisztázandó; b) a külvizek átengedéséről szóló 105. §-t, illetve a vízjogról szóló 1885. évi XXIII. t.-c. megfelelő rendelkezéseit és c) a bányakárok megtérítéséről szóló 106. §-t; Horvát-Szlavonország területén pedig az 1891. december hó 31-én kelt és a vízjogról szóló törvény idevonatkozó határozmányait is;

4. a bányatulajdonról és a bányaadományozással egybekapcsolott jogokról szóló ötödik fejezetből a bányák tartozékáról szóló 121. §-t, a fenn nem tartott ásványok tekintetében fennálló jogról és köteleességről szóló 124—127. §-okat, a bányavizekről szóló 128—130 §-okat és a bányaműveléssel kapcsolatos jogokról szóló 131—134 §-okat;

5. a bányák munkában tartását se a bányaművelési haladékokat szabályozó hetedik fejezetből a biztonság megóvását célzó 170. §. a) pontját, továbbá a 171. és 173. §-okat, a bányatérképekről szóló 185. §-t és a statisztikai kimutatásokról szóló 186. §-t;

6. a bányavállalkozók egymás közötti viszonyát szabályozó nyolcadik fejezetből csak kölcsönös segedelem nyújtásáról szóló 190. §-t;

7. a bányabirtokosoknak hivatalnokaihoz és munkásaikhoz való viszonyát szabályozó kilencedik fejezetet egész terjedelmében;

8. a társpénztárakról szóló tizedik fejezetet egész terjedelmében;

9. a bányahatósági bányafelügyeletről szóló tizenkettedik fejezetet egész terjedelmében;

10. a büntelésekről szóló tizenharmadik fejezetből a 238., 239., 240., 245., 247., 248., 249. és 250. §-okat;

11. a bányákra és tartozékaikra vonatkozó zálog és előjogokról szóló tizenötödik fejezet 268. §-ának, illetve a bányatörvény 269. §-át helyettesítő 1881. évi XVII. t.-c. (csődtörvény) 58. §-ának, Horvát-Szlavonországokban pedig az 1897. évi március 28-án kelt csődtörvény 46. §-ának azt a rendelkezését, mely a munkabéreket és a társpénztári illeteket a kielégítésnél előnyben részesíti.

6. §.

A T. 5. §-a a véletlen káliumsóteletekről szól.

Az idézett törvényszakasz első bekezdésében megszabott bejelentés kötelezettsége arra az esetre, midőn valaki az állam átruházott jogán (T. 3. §.) káliumsóra kutat és káliumsóra talál, ki nem terjed. Ebben az esetben az illető magánvállalkozónak az állammal, illetve a pénzügyi hatósággal szemben fennálló kötelezettségei tekintetében az átruházásról szóló okiratban foglalt határozmányok mérvadóak.

A pénzügyi hatóság (pénzügyigazgatóság) a káliumsóteletről a T. 5. §-a értelmében érkezett jelentést haladéktalanul a m. kir. pénzügyminiszterhez terjeszti fel.

A T. 5. §-ának a 6. §-sal való egybevetéséből következik, hogy a jogosult bányászati munka (kutatás vagy bányaművelés) közben előforduló káliumsótelelet nem zárja ki feltétlenül a felfüggesztett munka további folytatásának megengedhetőségét, nem zárja ki különösen akkor, ha a lelet jelentéktelen és az állam a feltáró művet át nem veszi.

A feltaláló a bejelentés kapcsán a munka folytatásának megengedését is kérheti.

A kérelem felett a pénzügyminiszter határoz.

A káliumsó államtulajdoni jellegéből következik, hogy a munka folytatásának megengedése esetében is a káliumsótelepen legfeljebb csak áthatótni szabad s hogy az áthatásnál termelt káliumsó állam tulajdona marad.

A pénzügyminiszter a T. 3. §-ában meghatározott körök között és feltételek mellett a feltalált káliumsótelep kiaknázásának jogát is átruházhatja a feltalálóra. — amire azonban a feltalálónak igénye nincsen.

7. §.

A T. 5. §-a szerint véletlen káliumsótelelet esetében az állam a feltalálótól az egész feltáró művet tulajdonilag átveheti, de ebben az esetben a végzett munkálatok költségeit a feltalálónak megtéríteni tartozik.

Átvétel esetében a költségek megállapításánál számlátsba veendő:

a) a telekhasználatért járó kártalanítás,

b) a feltáró mű létesítésének költsége (kifizetett munkabérek és más díjak, a felhasznált anyagok önköltsége),

c) a netán létesített üzemi berendezések (felszerelések) költsége, amennyiben az állam ezeket is átvenni akarja és a fél azokat az állam rendelkezésére bocsátja.

A költségek összegét a T. szerint bármelyik fél kérelmére a bányahatóság (bányakapitányság) határozza meg a törvény rendes útjának fentartása mellett.

A költségek megállapítása iránti kérelem a bányahatóságnál szóval is előterjeszthető.

A kérelem szóbeli tárgyalására a bányahatóság határnapot tűz ki s arra az államkincstár képviselőjében a legközelebbi állami bányahivatalt (lehetőleg sóbányahivatalt) és az illetékes pénzügyigazgatóságot, vagy a képvisellel megbízott más állami hivatalt, ugyszintén a feltáró mű létesítőjét is megidézi.

A mű létesítője tartozik a tárgyalásnál a létesítés költségeinek részletes jegyzékét s az egyes kiadási tételekre vonatkozó meglévő bizonyítékait bemutatni.

A bányahatóság megkísérli a felek közt az egyezség létrehozását.

Ha az egyezség létre nem jön, a bányahatóság a létesítés költségeit az előterjesztett számadások, számadási okiratok és egyéb feljegyzések alapján az összes körülmények figyelembevételével a legjobb belátása szerint állapítja meg.

A bányahatóság, ha szükségesnek látja, a költségek megállapítása céljából helyszíni szemlét tarthat, tanukat eskü alatt kihallgathat, szakértőket alkalmazhat s bármely irányu hivatalos tudakozódást foganatosíthat.

A tanúk és a szakértők mentessége és megeskötése, valamint általában a velük szemben követendő eljárás tekintetében ideértve a tanuzási kényszert is, a bányahatóság a polgári perrendtartásnak az eljárás idejében és helyén fennálló rendelkezéseit megfelelően alkalmazza.

A költségek megállapítására vonatkozó eljárás

SZIVATTYUKAT és

MÉRLEGEKET

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

GARVENSWERKE

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

(B. 96/714/4)

ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

tét jegyzőkönyvbe kell foglalni s
leknek írásban kell kindni.

A határozattal meg nem elégedő félnek jogában áll a határozat jogerőre emelkedésétől számított 30 napon belül igényeit a törvény rendes útján érvényesíteni, de létesített feltáróművet az állam a per folyamathoz tétele esetében is azonnal átveheti.

Az átveendő feltárómű létesítési költségeinek bányahatósági megállapításánál felmerülő eljárás költség államkielcséért terheli.

8.

A T. 6. §-ának rendelkezése szerint sóbányászathoz fűződő s más bányászati ágakhoz viszonyítva, tulsúlyban levő közgazdasági érdek követelményeinél fogva a különböző ágazati kutatások vagy bányászatok összetalálkozás esetében a kősó- vagy káliumsó-bányászati biztonsága zavartalan menete, nemkülönben a sótestek épsége és háborítatlansága minden más fentartott ásványra (ált. bányatörv. 3. §.) irányuló kutatással vagy bányaműveléssel szemben feltétlenül megóvandó.

Evégből mindazokon helyeken, ahol kősóbányász (káliumsóbányász) folyik, valamint azokon területeken ahol a kősó (káliumsó) előfordulása kibúváások alapján, avagy furás, vagy más kutató művelet által határozottan meg van állapítva, habár ottan a bányaművelés még nem is indult meg: amásnemű fentartott ásványokra irányuló idegen kutatás vagy bányaművelés bányahatósági határozattal a szükséghez mérten korlátozható, sőt részben vagy egészben meg is szüntethető.

Az idegen kutatás vagy bányaművelés közérdekből történő korlátozásáért vagy megszüntetéséért kártalanítás nem jár.

Mivel a geológia tanítása és gyakorlati tapasztalás szerint sóképződmények területén más, bányatörvény szerint szabad bányászásra fentartott ásványok előfordulása alig tételezhető fel s mivel az ásványolaj és a földgáz bányászata, amely anyagoknak a sóképződménnyel kapcsolatos előfordulása teljesen kizártnak nem tekinthető.

1911. évi VI. t.-e.-kel szintén kizárólag állam részére van fentartva: sóbányászat a bányatörvény alá eső más bányászattal a gyakorlati életben alig fog összeütközésbe kerülni.

De ha ily eset mégis felmerülne, akkor a bányahatóság az ide vonatkozó határozatában a viszonyok és körülmények körültekintő és tárgyilagos mérlegelése mellett arra az elvi álláspontra kell helyezkednie, hogy idegen kutatásnak és bányaművelésnek minden fölösleges és az állami sóbányászat érdekeinek sérelme nélkül elkerülhető megszorítása mellőztessék.

A sóbányászathoz való viszony tekintetében a földbirtokos jogán folytatott kősóbányászat is a fentartott ásványok bányászataival egy tekintet alá esik, illetve tekintettel az ált. bányatörvény 125. §-ának rendelkezésére, kősóbányászat még kevésbé gátolhatja az állami sóbányák üzemét.

Hogy a sóbányák vagy sóképződmények területén létező-e a kősóbányászat s ha igen, mily feltételek mellett:

a kérdésben az ált. bányatörvény 125. §-ának analógiája szerint a bányahatóság és a politikai hatóság egyetértőleg közösen határoznak.

A kősóbányászattal szemben is csak a sóbányászat biztonsága és zavartalan menete, a sócsempészet megakadályozása, avagy pedig a sótest épségének megóvása szempontjából elkerülhetetlenül szükséges korlátozások állapítandók meg.

A T. 6. §-a szerinti korlátozások ügyében a hatóság rendszerint sóbányászatot képviselő állami hatál megkeresésére jár el.

9. §.

A T. 7. §-a a kősó- vagy káliumsóra irányuló kutatások idegen zártkutatmányhoz vagy idegen bányatelekhez való viszonyát szabályozza.

A sókutatás a bányajogilag akár zártkutatmányval, akár bányatelekkel (külmértékkel) lefoglalt területen is szabadon üzhető, de addig, amíg valamely területen a só előfordulása megállapítva nincsen, a sóra irányuló kutatás a zártkutatmányos vagy bányatulajdonos üzemét háborgathatja.

Tekintettel arra, hogy a sóképződmények felkutatása leginkább mélyfurással történik, az ily kutatás is a zártkutatmányi vagy bányatelki (külmértéki) üzem egymás mellett szépen megférhet.

Ha az idegenzártkutatmányban vagy bányatelekben eszközölt sókutatás eredményre vezet, akkor sóképződmény előfordulásának területén a sóbányászati érdek lép előtérbe s a sóbányászat és a más fentartott ásványok kutatása és bányászása (idegen zártkutatmány és idegen bányatelek) közötti további viszony törvény 6. §-a értelmében bírálendő el.

Káliumsók és Töképen magneziumsók kisebb mértékben egyes hazai ásványvizekben is előfordulnak.

Ezeket a káliumsókat T. 9. §-a kifejezetten kivézi törvény hatálya alól.

A káliumsóoldatok közül csak tömény kéoldatok, illetve azok a sóoldatok vannak az állam részére fentartva, amelyek a sótelepeknek a víz által való megtámadása folytán keletkeznek s melyekből a bennük levő nagyobb mennyiségű szilárd só a víz elpárologtatása által könnyen kinyerhető.

11. §.

A T. 9. §-ában foglalt rendelkezés alapján létesítendő „Országos káliumsó-alap” szervezetét, kezelését és felhasználásának irányelveit külön rendelet fogja szabályozni.

12. §.

Mivel a T. 4. §-a bányatörvény rendelkezéseit a már létező állami kősóbányászatra is kiterjeszti, önként érthető, hogy a T. életbelépte óta az állami sóbányák bányahatósági felügyelet alatt állanak s hogy a bányahatóságnak ugy a praeventív, mint a repressív irányu bányarendészetét a sóbányákkal szemben is épen oly módon s

MŰSZAKI és GÉPIPARI RÉSZVÉNYTÁRS. Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

**∴ Szivattyúk minden célra. Tüzoltó fecskendők. ∴
Műszaki cikkek: gummi- és asbest-árak minden célra.
Kenőolajok, tisztítógyapot, gépzijak. Robbanásmentes acetylen bányalámpák.**

**Telefon 153-11.
168-00.**

(B/3146/731/52)

MOTOROK.

épen oly terjedelemben kell gyakorolnia, mint a bányatörvény alá eső többi bányaiüzemek tekintetében.

Továbbá, mivel a bányatörvénynek s a vele kapcsolatos jogszabályoknak a munkásügyre vonatkozó rendelkezéseit (munkarend, társpénztár stb.) most már az állam létező sóbányáinál is hatályosak: a változott helyzet, különösen pedig a bányászati közigazgatásnak, az állami sóbányászatra történt kiterjesztése a sóbányák kezelésére hivatott m. kir. sóbányahivatalokat egyes elkerülhetetlen átmeneti intézkedések sürgős fogantatására kötelezi.

A bányakapitányságok hatáskörének mai területi beosztása mellett a létező állami sóbányák közül, a sóvári sóbánya az iglói bányakapitányságnak, az aknaszlatinai, sugatagi és a rónaszéki sóbányák a nagybányai bányakapitányságnak, marosújvári, dásaknai, parajdi, vizaknai és tordai sóbányák a zalatnai bányakapitányságnak felügyelői és joghatósága alá tartoznak.

Az állami sóbányák kezelésére hivatott m. kir. sóbányahivatalok (sóvári m. kir. főbányahivatal) a törvény végrehajtása érdekében különösen a következő átmeneti intézkedések fogantatására kötelezzék:

1. Minden bányaműre (bányatelepre) vonatkozólag közölni kell az illetékes bányakapitánysággal a „kősó és a káliumsóbányák nyilvántartási könyvé”-be leendő bejegyzéshez szükséges és a jelen végrehajtási utasítás 3. §-ának II. részében felsorolt adatokat.

2. Ugyancsak minden bányaműre vonatkozólag be kell terjeszteni az illetékes bányakapitánysághoz a jelen végrehajtási utasítás 4. §-ában megszabott átnözeti térképet.

3. Amennyiben ez időszorint valahol kősóra vagy káliumsóra irányuló kutatási munkálatok vannak folyamatban, ezekre nézve közölni kell az illetékes bányakapitánysággal a kősó- és káliumsókutatások könyvébe leendő bevezetéshez szükséges s a jelen végrehajtási utasítás 3. §-ának I. részében felsorolt adatokat.

4. Valamennyi m. kir. sóbányahivatal (sóvári m. kir. főbányahivatal) köteles jóváhagyás végett bemutatni az illetékes bányakapitányságnak az ált. bányatörvény 200. §-ában közzétett, megszabott szolgálati és munkarendszabályokat.

5. Hasonlóképpen be kell terjeszteni a létező társpénztárak alapszabályait s a netán fennálló vállalati élelmi társaságok szervezeti és ügyviteli szabályait.

A m. kir. sóbányahivatalok (sóvári m. kir. főbányahivatal) kötelesek a fentebbi 1-5 pontban foglalt megfigyeléseknek a jelen végrehajtási utasítás közzétételétől számított három hónap alatt eleget tenni.

Akadály esetében halasztást kell kérni az illetékes bányakapitányságtól.

13. §.

Hogy a bányahatóságok a törvényes hatáskörükbe tartozó bányászati közigazgatást, különösen pedig a bányászati feletti állami felügyeletet a kincstári sóbányászati terén is megfelelően gyakorolhassák, evégből a m. kir. sóbányahivatalok a bányahatósággal szemben pontosan és lelkiismeretesen tartoznak teljesíteni mindazt, amit a bányatörvény, vagy más ezzel kapcsolatos jogszabályok a bányabirtokosokra nézve kötelezőleg megszabnak.

E tekintetben különösen a következőkre kell figyelmet fordítani:

1. Balesetek vagy más veszélyes események előfordulásakor erről a bányakapitányságnak is ha'adéktalanul jelentést kell tenni. (Ált. btörv. 223. §.)

2. A bányaműnél (bányatelepen) létesített minden új építményről vagy új üzemi berendezésről és segédműről is jelentést kell tenni a bányakapitánysághoz, ha pedig valamely gépszerszerkezet földalatti felállítása vétetik célba, erről még a felállítás előtt kell a bányakapitánysághoz jelentést tenni, az üzembe helyezéshez pedig a gép felállítása után azonnal a bányahatósági engedélyt kell kérni.

3. A sóbányászatra vonatkozó statisztika egyelőre az eddigi keretben marad, de a m. kir. sóbányahivatalok (sóvári m. kir. főbányahivatal) az évi statisztikai kimutatásokat és üzemi jelentést egy példányban a bányakapitányságnak is megküldeni tartoznak.

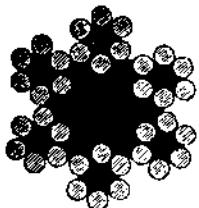
4. A m. kir. sóbányahivatalok (sóvári m. kir. főbányahivatal) a bányahatóság által saját törvényes hatáskörében kiadott minden rendeletet pontosan és lelkiismeretesen végrehajtani kötelesek.

A m. kir. sóbányahivatalok a bányakapitánysággal rendszerint a felettes főbányahivatalok útján érintkeznek. De bányaszerecséltenségek alkalmával vagy másnemű sürgős hatósági beavatkozást igénylő ügyekben az erről szóló jelentést közvetlenül küldik meg az illetékes bányakapitányságnak.

14. §.

A bányakapitányságoknak a T. alkalmazásánál, ami a káliumsóbányászati hiányában egyelőre csak a kincstári kősóbányászatra szorítkozik, azt az általános elvot kell követniük, hogy a bányaműveléshez fűződő közérdekek, különösen a személy- és vagyónbiztonság lehető megóvása mellett a bányatörvény szellemében a bányaművelés előmozdítása és a bányaműveléshez fűződő közgazdasági érdekek istápolása is elsődrendű bányahatósági feladat.

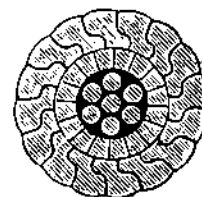
A sóbányászatra való állami felügyelet gyakorlásánál a bányakapitányságnak tartózkodnia kell minden fő, elsősorban, indokolatlan beavatkozástól, hatósági gyámkodástól. Hatósági beavatkozásnak, valamely kötelező hatósági rendelkezésnek csak ott és csak annyiban lehet helye, ahol és amennyiben azt a közérdek védelme megköveteli. Itt azonban indokolt esetekben a bányakapitányságnak az állami sóbányászattal szemben is épen úgy kell eljárnia, mint amiként a bányatörvény és a kapcsolatos jogszabályok értelmében a fentartott ásványok bányászataival szemben eljárni köteles.

Felten és Guilleaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vízafogó 1460. szám.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek.

Elektrolitikus vörösrézhuvalok, okonítvezetékek, szerelvények stb.

(B/2095, 619/25.)

Egyes részletkérdéseket tekintve, a bányabátósági eljárásnál, a jelen végrehajtási utasításban, különösen annak §-ában foglaltakon felül még a következőket kell szem előtt tartani:

1. A kősó- és káliumsóbányászat különserü jogállásából következik, hogy e bányászati ágak körében az üzemi kénszernek az ált. bányatörvénybe fektetett elve (ált. btörv. 170. §. b) 174. §) sem a kutatás, sem a bányaművelés stádiumában nem érvényesül.

2. A kősóra vagy káliumsóra irányuló kutatásnál a bányatörvény 20. § a szerinti értékesítési engedélyre szükség nincsen.

3. Műtán a sóbányászatnál bányaadományozásnak s ezzel kapcsolatban a telektulajdonról független s önálló bányatulajdon alapításának helye nincsen, a sóbányák a bányatelekkönyvi bejegyzésnek (ált. btörv. 109. §) nem tárgyai. Nincsen itt helye továbbá sem a bányatörvény 112-114. §-ai szerinti összesítésnek, sem a 115. § szerinti eldarabolásnak.

Hasonlóképen a dolog természeténél fogva tárgytalanok itt a bányatörvény 117-120. §-ainak rendelkezései is, amelyek a bányaműveknek a bányaműveléshez szükséges külszini ingatlanokkal való szoros kapcsolatáról szólnak.

4. A kősó és a káliumsó államtulajdoni jellegéből következik, hogy e bányászati ágaknál a végleges (tulajdonjogi) kisajátítást a bányaművelő is mindenkor kérheti. (V. ö. ált. btörv. 100. §) A kisajátítás a kiaknázási jog átruházása (T. 3. §) esetében is a kincstár javára történik.

5. Mivel a sóbányák a kiaknázási jog átruházása esetében is állami tulajdonban maradnak, sóbányára a bányatörvény VI. fejezete szerinti bányatársulat nem alakítható.

6. A T. 6. §-ának elvi rendelkezéséből folyik, hogy a sóbányák területén áthaladó segédvázás (ált. btörv. 85, 89. §§) vagy megvetárna (ált. btörv. 90. 97. §§) csak a sóbányászat háborítatlanságának kellő biztosítása mellett engedélyezhető.

Hasonlóképen a dolog természetéből illetve az állami bányamonopolium jogi jelentőségéből következik, hogy a kősó- vagy káliumsóbánya terhére bányaszolgálat (ált. bányatörvény 191. § a) pont) nem alapítható.

Budapest, 1912. évi május hó 15-én.

✂ HAZAI HIREK. ✂

Előléptetés. Lupényből írja tudósítónk, hogy *Vitkó Kornél* főkönyvelőt a bányáigazgatóság irodafőnökévé nevezte ki, a nyugalomba vonult dr. Kálmán helyébe.

Elszámolás. A főiskolai „Diákasztal” elnöksége őszinte és hálás köszönettel ujjában a következő adományokat nyugtázza: Selmebányai Kereskedelmi Bank és Hitelintézet 100 K., Selmei Népbank, Selmei Takarékpénztár, Selmei izraelita nőegylet 50 K., Posta Pálné és Dr. S. Antal 10 K., Iróidij Bányától 5 K., az 1912 évi 1000 koronás államsegély részlet 5 százaléka alapszabályaink szerint az alaptőkéhez csatolandó 500 K. Az eddig befolyt adományok összege: 11,527-21 K. Az elnökség ez alkalommal őszinte elismeréssel emlíkezik meg arról, hogy *Firély Károly* selmebányai fürdőtulajdonos 40 drb. ingyenes és korlátlan számú kedvezményes fürdőjegyet bocsátott az ulussa tagjainak rendelkezésére. Az elnökség továbbá köszönetét fejezi ki *Szimegh János* selmebányai kereskedőnek is, aki felajánlotta, hogy a főiskolai ifjuság

részéről történő mindennemű bevásárlásból 52-öt juttat ulkusa intézménynek.

A muraközi aranymosások — befejeződése. Amit ezelőtt négy esztendővel megirtunk, hogy a Mura fővénye nem alkalmas a nagyüzemű mosásra, az most kétségtelenül beigazolódott. Nagy reménységgel és meglehetősen tépkével fogott hozzá a mult ősszel egy konzorcium a gépi üzemhez, *Hodlicska Imre* bányamérnök és *Sporzon Pál* műszaki tanár szakszerű vezetése mellett. Télen át természetesen szünetelt az üzem, tavasszal pedig nem indult meg újra, mert a konzorcium tagjai: *József főherceg*, *Szajbély Gyula* udvari tanácsos és *Rendes Szidon* szállótulajdonos anynyira felbuzdultak az őszi próbakotrás anyagi sikerein, hogy a további anyagi áldozatokat nem tartották indokoltak. A kimosott arany pedig — igen természetesen — nem állván arányban az üzemköltséggel, az egész nagy reménységgel és feltétlenül kifogástalan jóhiszeműséggel indult vállalkozás csődöt mondott. Az okokat, melyek miatt a mostani mosást beszüntették, évekkel ezelőtt már részletesen megirtuk. Ismételhetjük, hogy nem az arany hiánya volt a sikertelenség oka, hanem egyéb akadályok, amelyeket a rentabilitási számításoknál nem méltattak a kellő figyelemre. Csak a gyakorlott külföldi, komoly aranymosók vették figyelembe a külső körülményeket, amelyek hosszú gyakorlatuk alatt már annyiszor huzták át a legreálisabb számításaikat. Meg kell jegyeznünk, hogy a Murán járt külföldi szakértők egyrésze nem volt komoly és hozzáértő ember, magyar vállalkozók pénzén „kutatták” át a folyót, amely műveletet egy nyári kéjutazás kellemetlen tartozékának tekintették. Komoly kutatónak tekinthető azonban *George Towner Sisson* klondykei aranymosó, aki saját költségén kutatott a folyóban. Kutatásainak eredményét annak idején részletesen ismertettük. Az aranytartalmat elegendőnek találja, eloszlását azonban a lehető legkedvezőtlenebbnek. Hasonlók a viszonyok a Strigy folyón. Itt *Paikert Henrik* aradi birtokos állított fel kotrórt. A mult nyáron munkatársunk megvizsgálta a Strigy fővényét és bár a vizsgálat rövid volt, konstátálhatta, hogy az aranytartalom feltétlenül megközelíti a Muráét. Ennek dacára ott terjed *Paikert* nagy kotrója csendes némaságban, rozsdá marja a gépeit és iszap lepte be oldalait. Pedig *Paikert* ugyancsak alapos számításokat és próbakotrásokat végzett mielőtt nagy és modern, napi 2000 köbméter fővény kotrására alkalmas hajót felállította. Rövid ideig működött a kotró, azonban a „folytonos üzemi zavarok és kedvezőtlen helyi viszonyok” miatt *Paikert* jónak látta az üzemet beszüntetni. Érdekes felemlíteni, hogy *Paikert* dacára a nagy sikertelenségnek, legujjában megint sok zártkutatmányt jelentett be a Maros folyón való aranymosásra. A murai konzorcium tehát óvatosabb volt, mint *Paikert*, mert abbanhagyták a további befektetést, mihelyt a próbauzem nem mutatkozott elég biztatónak. Fájdalmas csalódás érte ezzel *Sporzon Pál* akadémiai tanárt, aki egy évtizedet töltött el a Mura vizsgálatával. De *Sporzon* inkább volt lelkiismeretes tudás, mint előrelátó és reális vállalkozó.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület budapesti osztálya folyó hó 23-án ülést tartott, amelyen *Tassonyi Ernő* tartott előadást

az angol szénbányászok bérharcáról és a legkisebb bérről szóló törvényről.

Gépgyárat árvereznek. A felvidéknek kevés a gépgyára s ezek közül is most árverésre kerül az egyik. Az iglói gépgyár tulajdonosa a szükséges tőke híján beszüntette az üzemet s az egész berendezést elárverezteti.

A Kapriorai márványbányák rt. június hó 3-án Budapesten tartja rendes évi közgyűlését. Nyereség- és veszteség-számla: Veszteség: Üzleti költség K 13921'51. Tiszti illetmények K 6040. Kamatok 1941'70. Fűtés és világítás K 4379'37. Lótartás K 712'94. Leírások gyárfelszerelési számlán K 3113'96. Vasut K-927'50. Bányaépület K 464'87. Mintakészlet K 500. Összesen K 5006'33. 1911. évi tiszta nyereség K 558'66. Végösszeg K 32560'51. Nyereség: Gyártási számla: üzemnyereség K 32560'51. Végösszeg K 32560'51.

A Szápári kőszénbánya rt. május hó 29-én tartja harmadik rendes közgyűlését. Veszteség és nyereségszámlája: Veszteség: Értékcsökkenés 76,676'30 K. Leírásokért 6986'05 K. Központi és bányaköltségek 165,387'87 K. Adók és illetékek 5202'31 K. Kamatokért 7812'52 K. Veszteségáthozat 1910. évről 356,764'54 K. Összesen 618,829'59 K. Nyereség: Bevétel szénért 57,860'30 K. Egyenleg mint veszteség 560,969'29 K. (Veszteségáthozat 1910. évről 356,764'54 K.) Összesen 618,829'59 K.

Állami kedvezmény. A kereskedelemügyi miniszter az állami kedvezményeket a Dinamit-Nobel rt.-nak, a pozsonyi ipartelepén létesítendő nitrocelluloze gyára részére tíz évi időtartamra biztosította.

A szénérték emelkedése. Az elmúlt héten a tőzsdén fokozott érdeklődés mutatkozott a szénpapírok iránt. A legintezivebben vásárolták a Magyar Általános Kőszénbánya részvényeit, amelyek árfolyama 1028 K-ra emelkedett. Az áremelkedésekből kijutott az Északmagyarországi-nak, Salgónak és az Esztergom-szászvári kőszénbánya részvényeinek is. Az áremelkedéshez ugy a sajtóban, mint a tőzsdén különféle kombinációkat fűznek. Az egyik verzió szerint a Magyar Általános Kőszénbánya részvényeit azért favorizálják, mert híre terjedt, hogy a társaság új, gazdag szénterületekre bukkant s az ujonnan létesült cementgyár nagyszerűen prosperál.

Új aszfaltgyárat létesít Nagyszébenben az Erdélyi Egyleti Bank. A munkálatok már oly előrehaladott állapotban vannak, hogy az üzemet nem-sokára meg is kezdik. Hír szerint a bankot az indította a gyáralapításra, hogy legutóbb elnyerte Nagyszében városnak egy millió koronára rugó aszfaltburkolási munkálatait.

Drótnélküli telefon a bányák mélyébe. Bányakatasztrófák alkalmával, vagy tenger alatt járó hajók elsüllyedésénél a külvilágtól elzárt személyzettel igen bajosan lehet jelek útján érintkezésbe lépni. Most azonban oly találmányról értesülünk, amelynek segítségével a szerencsétlenül járt emberek, akár ezer méternyi föld vagy vízréteg alól is drótnélküli telefon segítségével mentőkkel érintkezésbe léphetnek s nyugodtan elmondhatják tapasztalataikat. A találmány különben fantasztikusan egyszerű és könnyen kezelhető. A dologban csupán az a körülmény különös, hogy az angol szaklapok, amelyek nagy lelkesedéssel adják a találmány

külső leírását, a szerkezeti részről és a kivitelről egyáltalában nem emlékeznek meg.

Hosszu és fáradságos kísérletek után — írják az angol szaklapok — A. J. Sharman nevű angol mérnöknek sikerült oly készüléket konstruálnia, amelynek segítségével elektromos hullámok küldhetők a föld alá és pedig bármily mélységbe; természetesen drót nélkül. Egy másik készülék viszont ezeket a hullámokat felfogja. Az első gyakorlati próbákat a chislehursti mély tárnákban tartották meg — a műszaki sajtó jelenlétében. Ez alkalommal a feltaláló egy kis dombra vitte a készülékét, amely alig volt nagyobb a rendes fényképezőgépnél és háromlábú állványra erősítette. A két drótot, amelyek a hullámokat vezetik, a földbe dugta. A feltaláló azután a jelenvolt újságíróknak adta át a felfogó készüléket és felkérte őket, hogy a tárnába ereszkedjenek le. Ő maga a leszálló készüléknél maradt. A felfogó készülékkel leszállt újságírók mintegy 200 méternyire távoztak oldalirányban a földalatti tárnákban, azután felállították a készüléket. Alig végeztek ezzel, máris jelt adott a készülék, azután Sharman hangját hallották, még pedig tisztában, mintha rendes telefonon át hallották volna. Hosszabb ideig hallatszott a feltaláló hangja, anélkül, hogy közben a legkisebb zavar is beállt volna. A fényesen sikerült kísérlet után rendes Morse gépet kapcsoltak a készülékbe. S a gép úgy is pontosan adta vissza a felülről, drót nélküli uton érkezett jeleket.

B/885/704/22.

SÓSBORSZESZ SZAPPAN
LEGFINOMABB PIPERE SZAPPAN
BŐRÁPOLÁSRA LEGJOBB
ELSŐRENDÜ SZÉPÍTŐSZER

(705/701/17)

Mindenütt kapható darabonként 70 fillér árban.

Új bőrdöngőt

és egyéb finom bőrátut legelőnyösebben vásárolhat a készítőnél

Csángónál

Budapest, IV., Múzeum-körút 5. — Telefon 67-00.

Grand Prix aranyérem Páris.

Olcsó szabott árak. A cím fontos.

(B/8832/611/24)

Elhanyagolt bányák. A zalatnai bányakapitányság pénzbírságot rótt ki a hunyadmegyei Tekerő községben fekvő *Zapodia* védnevű arany-ezüst bánya tulajdonosaira üzemelhanyagolás miatt. A kapitányság egyúttal figyelmeztette dr. Ráchi János igazgatót, hogy további elhanyagolás esetén a jogosítványokat végleg elvonja. — Ugyanilyen sors fogja érni a nyustyai Cerherus bányatársulatot, amelytől a rozsnóói bányabizottság fogja elvonni a jogosítványokat, ha az elhanyagolt bányákat üzembe nem veszik.

Cégjegyzési hírek. *Budai köszénbánya és Mészegető Vállalat Jánszky és Salgó.* Budapest. A céget a társtagok együttesen képviselik és jegyzik. — *Fémmevek és felszerelési gyár Münstermann E. részvénytársaság.* Budapest. Az alapszabály módosítások bejegyeztettek. — *Vulkán gépgyár rt.* Budapest. Bohacek Ottokár, Gerliczy Béla, Sadnik Ödön és Ast Henrik társulati tisztviselőknök a „pp.“ toldat mellett való alapszabályszerű cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett. — *M. kir. vasgyár fogyasztási szövetkezezte Zólyombrezón.* Hagon Alfréd, Zelenka Emil, Tokár Károly és Dobrik Ferenc igazgatósági tagok ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága töröltetett, ellenben Krismény Vladimir, Csehil Rezső, Lipka István és Csunderlik János igazgatósági tagok ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett. — *Salgótarjáni köszénbánya rt.* Budapest. Tellner Henrik igazgatósági tagnak ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett. — *Badacsonyi bazaltbánya rt.* Simon Jakab igazgatósági tagnak ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett. — *Medgyesi cementárugyár Graeser és Tsa.* Medgyes. Theil Frigyes polgármester a társaság tagjaiból kilépett. — *Első Magyar Ónaccél és Lakatosárugyár rt.* Mácsamarosziget. Dr. Köstenbaum Manó cégjegyzésre jogosult. — *Magyar Siemens és Schuckert művek villamossági rt.* Budapest. Az 1911. évi június hó 8. napján tartott rendes közgyűlés által elhatározott alapszabálymódosítások bejegyeztettek. — *Magyar aszfalt rt.* Budapest. Fellner Henrik és Pirnitzer Gyula igazgatósági tagok ebbeli minőségének és cégjegyzési jogosultságának megszűnése bejegyeztetett. — *Kisbesei gránitkőbányák rt.* Veres József, Glasner Gyula, Szalai Béla, dr. Doctor Guido és Glasner Richard igazgatósági tagoknak ebbeli minőségük és cégjegyzési jogosultságuk, továbbá az 1912. évi febr. hó 11. napján tartott rendes közgyűlés által elhatározott alapszabálymódosítások bejegyeztettek. — *Kohóépítő Társaság t. f.* Wien. A cég megszűnt.

Szénforgalom. A máv. vonalai mentén fekvő köszénbányák az április hó 21-étől április hó 27-éig terjedő héten, hat munkanap alatt összesen 14.982 kocsirakomány szénét adták fel; 970 kocsirakománnyal többet, mint az előző héten és 2274 kocsirakománnyal többet, mint a múlt év hasonló (IV. 23-tól IV. 29-éig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 1347 vasúti kocsit raktak meg; 162 kocsival többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Bánya-drótkötél szükséglet Transwaalban. A Délafrikai Unió Transwaal tartományban, egy bányáira nagy kiterjedésénél fogva — egyedül a Witwatersrandon 59, az egész tartományban pedig 102 üzemben levő és 16 feltárás alatt álló bánya terület — mint az egyes bányák mélységénél fogva is — bizonyos bányák 4.000 angol lábnyi mélységet is meghaladnak — nagy szükséglet mutatkozik aknában használatos drótkötelekben. A johannesburgi bányakamara az 1910. évi szükségletet e cikkben 120.014 fontra teszi az 1909. évi 101.605 font értékű szükséglettel szemben, míg 1906-ban csupán 66.665 L értékű volt a szükséglet. Az 1911. évre vonatkozólag a kamarának még nem állnak adatok rendelkezésre. A hivatalos kormány statisztika szerint a következő mennyiségek kerültek bevételre a Délafrikai Unióba: 1909-ben 107.700 L, 1910-ben 125.849 L, s 1911-ben 115.773 L értékű áru (70.547 cwts). Az aknában alkalmazott felvonókhoz való drótkötelekre nézve egyfelől a bányatársaságok, másfelől a bányahatóságok által megállapított pontos és szigorú előírások vannak érvényben. A transwaali kormány 1907-ben, midőn ezt a kérdést néhány nagybbszabásu szerencsétlenség különösen időszerűvé tette, egy Rope and Safety Catch Commission név alatt működő bizottságot küldött ki a bányákban alkalmazott több ezer fém- és benschülött munkásságot fenyegető életveszély megelőzésére szolgáló módok tanulmányozására, mely bizottságban a legkiválóbb bányakapacitások voltak képviselve. A bizottság jelentése, amelyet különben annak idején a budapesti kereskedelmi muzeumok is megküldtek, természetesen az ottani munkaviszonyok figyelembe vételével készült, különös biztonsági és óvó intézkedéseket foglal magába. Cél szerű volna, ha exportőrjeink ehhez tartanák magukat, mivel az állami bányafelügyelők (government mining engineers) különösen szem előtt tartják a jelentős által felállított követelményeket. Ezekről eltekintve azonban, mint fentebb említve volt, az egyes bányatársaságok is különböző kívánalmakat állítottak fel, melyek azonban legnagyobb részben egybehangzanak.

Az aknában alkalmazott felvonók drótköteleire vonatkozólag a készítő gyártól minden esetben bizonyítványt követelnek meg az egyes kötelek maximális megterhelésére nézve.

A felvonóknál tekintetbe jövő szokásos vastagság $\frac{3}{4}$ — $1\frac{1}{2}$ hüvelyk szokott lenni — az vékonyodás mellett, míg az üzemi célokra szolgáló köteleknél $\frac{1}{2}$ — 1 hüvelyk az átlagos vastagság.

Különböző konstrukcióju (mint például Langs lay rendszerű stb.) plough steel ropes and crucible steel ropes a következő minőségekben: $1\frac{1}{2}$ hüvelykes 2.500 láb hosszú plough steel rope, Langs lay, $6\frac{1}{2}$ vagy $6\frac{3}{4}$ -ös konstrukcióju best hemp. kore. 3.000 feet of flexible Steel Wire Rope, 1 hüvelyk átmérőju, 6 strands of 19 wires. 4.700 feet of $\frac{7}{8}$ inch Langs Lay Crucible wires (for mechanical haulage). 3.000 feet $\frac{1}{2}$ inch crucible steel wire rope, $\frac{5}{8}$ over hemp. 3.000 feet $\frac{1}{2}$ inch. dto. Ami különösen a kötelek kenését és a kenderbélű köteleket illeti, szem előtt tartandó, hogy az ottani bányák talajvíze gyakran savtartalmu és ennél fogva a köteleket inkább megtámadja, mint máshol.

A drótkötél azon áruk közé tartozik, amelyek bevezetése és terjesztése az ottani piacon nagy nehézségekre talál. Egyrészt a bányatársaságoknak a nagy felelősség folytán magyarázható konzervatívizmusa, másrészt az a körülmény, hogy csak a költséggel járó raktárakból történhetik az eladás, képezik a fő nehézségeket.

A vaskartell az osztrák parlamentben. Az elmúlt héten interpellációt intéztek az osztrák mi-

niszterelnökhöz, amelyben egyik képviselő rámutatott azokra a garázdálkodásokra és tulkapásokra, amelyeket a vaskartell az állammal szemben elkövetett. E szerint a kartell tagjai megállapodtak abban, hogy a haditengerészet számára szállítandó anyagot csekély 15%-al drágábban fogják felszámítani a rendes és magas árnál. Minden állami szállításkor további bizonyos százalékot csapnak a rendelt anyag százkilogrammjának árához.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Der Aufschwung der ungarischen Industrie. Anlässlich der am 16. cr. stattgefundenen Feier des 70jährigen Bestehens des Landes-Industrievereines entrollte der Präsident dieser Vereinigung, *Geheimer Rat Dr. Alexander von Mattekovits* in seiner Festrede ein interessantes Bild über die Entwicklung des ungarischen Industrie- und Handels-Verkehres, dem wir folgende statistische Daten entnehmen;

Nach der im Jahre 1906 durch das Handelsministerium veranlassten Aufnahme existieren in Ungarn:

4540 Fabriken und grosse Industrie-Unternehmungen, in welchen 379.000 Arbeiter beschäftigt und worin 8754 Motoren mit einer Leistung von 479.000 HP im Betriebe sind.

Der Wert der Jahresproduktion dieser Unternehmungen beträgt 2101 Millionen Kronen. Rechnet man hierzu den Wert der Jahresproduktion der zahlreichen Kleingewerbetreibenden und der Bauunternehmungen, erhält man als Gesamtergebnis einen drei Milliarden übersteigenden Betrag.

Die kräftige Entwicklung unserer Grossindustrie ist aus folgenden vergleichenden Aufnahmen ersichtlich:

	in 1898	1906	Zunahme:
Unternehmungen	2.364	4.540	
davon Aktiengesellschaften	444	674	52
Dampfkessel	3.433	5.599	57
Motoren HP	208.070	479.503	83
Arbeiter	245.566	379.081	36
Produzierter Wert in Millionen Kronen	1360	2161	56

Die Kohlenproduktion zeigt folgendes Wachstum

1870	1890	1910
11.190	33.470	86.639.000 Doppelzentner.

Der Kohlenkonsum ist von 1890—1910, von 40,7 auf 110,8 Millionen Doppelzentner gestiegen.

Eisenproduktion:

Doppelzentner	Wert in Mill. Kronen:
1870 1.243.000	13,1
1910 5.020.000	40,9

Zuckerproduktion: Es wurden an Rüben zu Zucker verarbeitet:

Kampagne	1868/69	1.137.000	Doppelzentner
	1889/90	6.119.000	
	1909/10	21.758.000	

Entwicklung der Eisenbahnen: Die Länge der Eisenbahnen betrug:

Im Jahre	In Ungarn	In Oesterreich
	Kilometer	
1870	3477 = 100	6112 = 100
1880	7018 = 203	11429 = 186
1890	11246 = 323	15373 = 249
1900	17101 = 490	19229 = 314
1910	20338 = 593	21291* = 347

*1908

Personenverkehr auf den Eisenbahnen:

1870	1910
4,941.000	140,000.000 Personen.

Güterverkehr auf den Eisenbahnen:

1870	1910
5,494.000	68,806.000 Tonnen.

Der Bau und die Ausrüstung unseres 20.638 Kilometer langen Eisenbahnnetzes erforderte einen Kostenaufwand von 4293 Millionen Kronen.

Entwicklung der Banken und Sparkassen:

	in Millionen Kronen	
	1872	1910
Stammkapital u. Reserven, wovon mindestens zwei Drittel ungarisches Kapital sind	68	1616.
Stand der Einlagen	256	3437
Wechselportefeuille	156	2520

Das Stammkapital der industriellen Aktiengesellschaften betrug in:

1894	1910
342	1222 Millionen Kronen.

Diese offiziellen, von dem Königl. ung. statistischen Amte ermittelten Zahlen legen ein beredtes Zeugnis davon ab, dass das schöne, fruchtbare Ungarn auch in seiner Industrie einen gewaltigen Aufschwung genommen hat, den weiter zu entwickeln der nationale Gedanke leitet. Noch ein jeder ist hochbefriedigt über das Gesehene und Genossene aus unserem Lande gegangen und auch diejenigen, die in Unkenntnis und im Vorurteile befangen, glauben, dass hinter Wien die westliche Kultur aufhört, mögen den kleinen Weg zu uns nicht scheuen, um das alte Ungarn mit seiner ruhmreichen Vergangenheit, welches so viele Länder mit seinen Naturerzeugnissen versorgt, kennen zu lernen.

Bergtechnische Ausstellung in Nagybánya. Gelegentlich der in den Tagen des 24—28. August cr. in Nagybánya stattfindenden Generalversammlung des Landesverbandes der Berg- und Hüttenleute Ungarns wird auch eine Ausstellung von bergtechnischen Maschinen und Werkzeugen veranstaltet. Da der zur Verfügung stehende Raum sehr beschränkt und auch die Zeit der Besichtigung nur kurz bemessen ist, rentiert es sich für ausländische Firmen nicht, die Ausstellung zu beschicken. Indes würde es vielleicht angebracht sein, wenn sich für die Ausstellung interessierende Firmen dort Prospekte auslegen lassen. Wir nehmen Zusendungen gerne entgegen und werden dann das Weitere veranlassen.

Steigerung der Eisenpreise in Sicht. Durch den neuen Zusammenschluss des Deutschen Stahlwerks-Verbandes sind die Besorgnisse wegen Unterbietung der Preise der inländischen Eisenwerke geschwunden. Die österreichisch-ungarische Eisenindustrie wird nicht verfehlen, hieraus ihren Vorteil zu ziehen und für das zweite Halbjahr mit einer

weiteren Steigerung der Preise vorgehen. Seit einem Jahrzehnt haben die Eisenwerke nicht solche Auftragsbestände, Beschäftigungsziffern und Arbeiterzahlen zu verzeichnen wie heute. Überall wird mit Voldampf gearbeitet und die Aktiensteigerungen übertreffen die kühnsten Erwartungen. Der Kurs der Aktien der „Alpine“ Montan-Gesellschaft hat die Höhe von 1000 K. überschritten, wenn man die in den letzten Tagen herausgekommene Superdividende von K. 32 per Aktie dem Kurse hinzurechnet. Die „Prager Eisenaktie“ ist in einem halben Jahre um nicht weniger als 300 K., die „Rimamurányer Aktien“ im gleichen Zeitraume um etwa 75 K., die Aktien der „Berg- und Hüttenwerke“ (vormals Erzherzog Friedrich-Werke) seit Herbst um fast 200 K. gestiegen.

Die Spekulation hat einen beängstigenden Umfang angenommen, so dass bei einer plötzlich eintretenden Entlastung des Marktes unabschbare Folgen eintreten werden. Es ist daher empfehlenswert, gerade jetzt bei dem Eingehen neuer Engagements grosse Besonnenheit und Vorsicht obwalten zu lassen.

Kabelfabriks-Aktiengesellschaft in Pozsony.

Der Geschäftsbericht drückt sich in zufriedener Weise über die Umsatzziffern des abgelaufenen Jahres aus. Die Gesellschaft erzielte einen Reingewinn von K 416 491 08 und brachte eine Dividende von 11% = 44 Kronen pro Aktie zur Verteilung.

Nordungarische Vereinigte Kohlenbergbau- und Industrie-Aktiengesellschaft. Der Kohlenabsatz betrug im abgelaufenen Jahre 3.934.478 Doppelzentner, gegen 3.848.559 im Jahre 1910. Die Gesellschaft erzielte in 1911 einen Reingewinn von K 767 224 57. Nach den üblichen Abschreibungen und Dotierungen wurde eine Dividende von 10% zur Verteilung gebracht und der Rest von K 45.762 74 auf neue Rechnung vorgetragen. Die Aussichten für das Jahr 1912 sind überaus befriedigende.

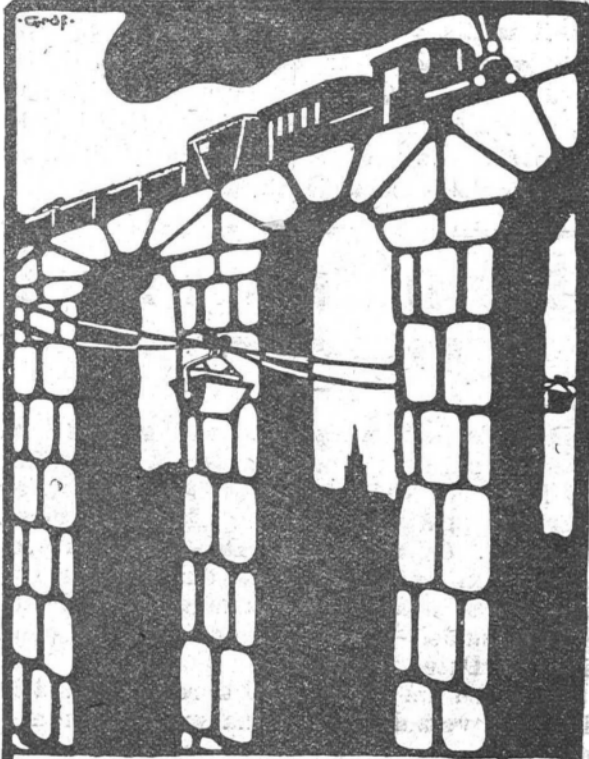
Felten & Guillaume, Kabel-, Draht- und Drahtseilfabrik, Ungarische Aktiengesellschaft. Das IX. Geschäftsjahr 1911 dieser Gesellschaft schloss mit einem Reinertragnis von K 686.379 03. Zuzüglich des Vortrages aus 1910 de K 25.177 22 standen der Generalversammlung K 711.556 25 zur Verfügung. Zuzug des guten Ertragnisses wurde die Dividende erhöht und gelangt der Coupon 9 per 1911 mit K 65 — = 16% zur Einlösung. Zwecks Durchführung des Baues einer neuen Fabrikanlage wurde im Jahre 1911 eine Erhöhung des Aktienkapitals um K 500.000 vorgenommen. In weiser Voraussicht hat die Direktion, wie auch jetzt wieder, seit Jahren einen erheblichen Teil des Gewinnes zu Extra-Abschreibungen und zur Dotierung der Special-Reserve verwandt, so dass der Bau und die Einrichtung der neuen Fabrik keine empfindlichen, buhmässigen Entwertungen verursachen wird. Auf neue Rechnung wurden K 40.645 52 vorgetragen.

A szerkesztésért felelős: Dr. Bischoff Béla.

SZULTÁNFORRÁS

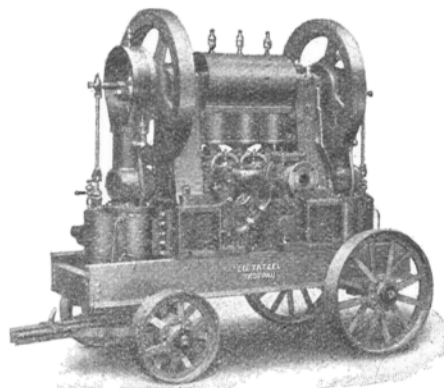
BÓR-ÉS DÚS LITHION TARTALMÚ
GYÓGYÍTÓ ÉS ÜDÍTŐ ITAL.
KIVÁLÓ HÚGYHAJTÓ ÉS HÚGYSÁVOLDÓ
KUTKEZELŐSÉG: EPÉRJES.

Megrendelhető a Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kiviteli R.T.-nél
BUDAPEST. TELEFON 162-84

**ROESSELMANN-ÉS
KÜHNEMANN-GÉP-
GYÁRA-BUDAPEST**

ED. TATZEL, Troppau.

**Dugattyús-, kör- és forgattyús-
dugattyús**

szivattyúk

minden célra.

Magasnyomású fúvók.

(293/789/7/11)